

TŘÍDNICKÉ HODINY

(podle Metodiky pro tř. učitele od mgr. Alice Vašákové)

Třídnické hodiny jako nástroj pro aktivizaci žáků a zlepšení klimatu ve třídě? (Co je cílem?)

Školní poradce jako „podporovatel“ třídního učitele?

Jakou s tím máte zkušenost?

Jak žáky motivovat, aby je třídnické hodiny zajímaly?

Jak motivovat žáky, aby je hodiny zajímaly

- Mluvit o hodinách s dostatečným předstihem
- Představit je žákům jako příležitost ke změně
- Od počátku si vše kolem TH se žáky dojednávat
- Žáky zapojovat do přípravy, volby témat, organizace hodin
- Ponechat větší část zodpovědnosti za průběh i výsledek na žácích
- Vztahovat se k TH i v „mezidobí“
- Propojovat témata TH se životem ve třídě

Organizace a struktura třídnických hodin

Na co myslet při organizaci:

- Hodiny mají svůj přesný, jasně vymezený čas a místo v rozvrhu třídy
- Nevážeme je jen k řešení problémů
- TH jsou součástí systému práce se žáky na celé škole
- Pro hodiny vybereme vhodné prostředí
- Toto prostředí vždy ještě upravíme v závislosti na plánovaném programu

Organizace a struktura třídnické hodiny

Struktura hodiny:

I. Blok - úvod hodiny

- Uvolnění nebo aktivizace
- Naladění na připravené téma hodiny

II. Blok – práce na tématu

- Rozpracování zvoleného tématu prostřednictvím vybraných technik

III. Blok – závěr hodiny

- Shrnutí závěrů
- Reflexe hodiny – průběhu i výsledku
- Přenesení závěrů či zkušeností do reality - mimo TH

Témata a náplň třídnických hodin

Správně zvolené téma

- Je přiměřené věku žáků
- Je pro žáky zvládnutelné
- Dokáže je zaujmout
- Nese potenciál k objevení něčeho nového
- Zajímá žáky, ale i učitele
- Je propojeno se životem ve škole či třídě anebo se životem mimo školu

Přehled témat do TH

Téma	Konkrétní příklady
Provozní záležitosti	Rozdělení a fungování služeb, příprava tříd. akcí, informace ze schůzí, požadavky do škol. parlamentu....
„Ze života třídy“ – reakce na to, co se zrovna ve třídě děje, řešení aktuálních problémů	Dodržování pravidel, nevhodné chování, vztahy s učiteli, výukové obtíže...
Témata OSV	Komunikace, tolerance, řešení konfliktů, rozhodování, styly učení...
Práce s dynamikou třídy	Diagnostika a mapování vztahů, řešení vztahových obtíží, kultivace vztahů. Klima třídy
Prevence SPJ	Specifická prevence, téma závislostí, patologických vztahů, podpora „zdravého vývoje“ žáků

Mladší školní třída

- Vztahy mezi žáky a struktura skupiny závisí na učiteli
- Učitel je přirozeně přijímaný dospělý
- Nositelem normy je učitel, děti přijímají a přebírají jeho postoj (obvykle) bez vlastního hodnocení
- Děti chápou význam norem a jsou schopny je přijmout a plnit (konvence), ale normy, pravidla a zákony se stále ještě formují
- Učitel nebo nadelegovaný žák jsou strážci norem
- Ve skupinovém chování má velký podíl nápodoba a „hromadné chování“ (konformita)
- Spolužáci jsou hodnoceni a přijímáni podle toho, jak plní normy a jak je hodnotí učitel
- Třída je tvrdá vůči jedincům, kteří jsou z jakéhokoliv důvodu mimo normu – jsou „jiní“ (vzhledem i chováním)
- Ve vztazích je mnoho spontaneity a impulzivity
- Vzniká napětí mezi chlapci a dívkami (souvisí s odlišnou vyzrálostí)

Témata pro učitele v mladší školní třídě

- Pozornost vytváření norem, pravidel, zákonů ve třídě
- Nastavení norem podle „žádoucího“ chování , ujasnění tohoto chování
- Role strážce norem (opakovaně se k nim vracet)
- Respekt k přirozeným autoritám - hledání vzorů
- Vzájemné poznávání dětí
- Společné činnosti dětí – poznávání a prohlubování zkušeností dětí s komunikací s neznámým jedincem
- Pozornost hierarchii ve třídě, podpora okrajových jedinců
- Přijetí odlišností – kořeny tolerance
- Spolupráce s dětmi druhého pohlaví
- Podpora „vlastního názoru“ dětí (ústup od hromadného chování)
- Vedení žáků od „slepé“ závislosti (na učiteli) k větší samostatnosti v hodnocení druhých
- Podpora hravosti a spontaneity, odlišení situací hrových a pracovních

Předpubertální třída

- Prohlubují se kamarádské vztahy ve dvojicích
- Děti mají velkou potřebu najít kamaráda či kamarádku „jen pro sebe“
- Tato kamarádství vznikají mezi dětmi stejného pohlaví
- Rozpory mezi chlapci a děvčaty se prohlubují
- Vazba na dospělé a jejich normy stále přetrvává

Příklad témat:

- Sebepoznání a poznávání kamarádů – objevování
- Tolerance k odlišnostem
- Upevňování třídních norem a jejich zvnitřňování (vnitřní motivace k jejich dodržování)
- Hledání a pojmenování dobrých vlastností kamarádů
- Kritéria výběru kamaráda

Třída v období puberty

- Vztahy k vrstevníkům jsou prioritou
- Žáci přestávají být závislí na autoritě učitele
- Potřeba úcty a respektu ze strany dospělých
- Potřeba partnerství ve vztazích
- Výrazná snaha o hierarchii ve skupině
- Tendence vytvářet neformální skupiny se silnou autoritou v čele a danými pravidly
- Skupina má roli bariéry před okolním světem, je uzavřená
- Třída je složena z několika skupin-party

Témata pro učitele v pubertální třídě

- Vytváření nových pravidel a norem
- Témata OSV – komunikace, vztahy
- Témata sebepoznání
- Posilování vzájemného respektu a úcty
- Propojování světa žáků a dospělých
- Prevence sociálně patologických jevů
- Přenášení zodpovědnosti na žáky, „nesení následků svých činů“
- Podpora samostatnosti, sebedůvěry

Pravidla pro vedení třídnických hodin

- Každý má právo mluvit - vyjádřit svůj názor
- Každý má právo mlčet, zdržet se diskuse
- Všechno se dá říci slušně
- Informace se nevynášejí mimo třídu
- Každou hodinu někdo vede
- Za průběh hodiny jsou zodpovědní všichni

Aktivizace žáků, učitelské vedení

(Nevhodná) aktivita na straně učitele

- Dlouhé monology
- Vysvětlování vlastního názoru
- Dominance při řízení technik
- Dlouhá zpětná vazba na průběh aktivity
- „Moralizování“
- Vlastní komentáře ke každému komentáři od žáků
- Tlumení spontaneity žáků

Aktivita na straně žáků

- Zodpovědnost za přípravu a vedení TH na žácích
- Předávání slova žákům
- Ptání se na jejich názor
- Tolerance s prostorem k vyjádření vlastního názoru
- Krátké a „hromadné“ zpětné vazby (+ rekapitulace)
- Umění „mlčet, i když bych chtěl něco říct“

Jak volit techniky do TH

- Napřed si vyjasníme téma, které chceme otevřít
- Stanovíme si cíl, kterého chceme dosáhnout
- Zvážíme možnosti žáků a čas
- Hledáme vhodné techniky

Například:

- Téma: neverbální komunikace
- Cíl: uvědomit si, kolik informací vysíláme NV cestou
- Třída není moc spontánní a hravá
- Ukázky z filmů, technika pantomimy...., rozbor

Etika práce učitele v TH

- Všechna pravidla pro vedení TH platí i pro učitele
- Doporučujeme dojednat si se žáky „právo VETA“
- Informace z TH nevynášíme mezi kolegy ani rodiče
- Případné hospitace ze strany vedení chceme vědět předem a připravit na ně i žáky (a uzpůsobit téma)
- Jsme opatrní při použití technik s terapeutickým potenciálem (neotvíráme příliš osobní a citlivá témata)
- vždy nabídneme žákům možnost se k tématu vrátit, nebo ho dopovídat v individuálním rozhovoru